

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Vtru[m] iudiciu[m] per vsurpationem peruertatur?

urn:nbn:de:hbz:466:1-38762

uum scripturam legis & continet & instituit, dans ei auctoritatis robur. Et ideo necesse est quòd iudicium fiat secundum legis scripturam: alioquin iudicium deficeret, vel à iusto naturali, vel à iusto positivo.

Ad primum ergo dicendum, quòd lex scripta, sicut non dat robur iuri naturali, ita nec potest eius robur minuere, vel auferre: quia nec voluntas hominis potest immutare naturam. Et ideo si scriptura legis contineat aliquid contra ius naturale, iniusta est, nec habet vim obligandi. Ibi enim ius positivum locum habet, ubi quantum ad ius naturale, nihil differt, utrum sic vel aliter fiat, sicut supra habitum est *. Et ideo nec tales scripturae, leges dicuntur, sed potius legis corruptiones, ut supra dictum est *: & ideo secundum eas non est iudicandum.

9. 57. a. 2
1. 2. q. 95
art. 2.

Ad secundum dicendum, quòd sicut leges iniquae secundum se contrariantur iuri naturali, vel semper, vel ut in pluribus: ita etiam leges, quae sunt recte positae, in aliquibus casibus deficiunt: in quibus si servarentur, essent contra ius naturale. Et ideo in talibus non est secundum litteram legis iudicandum, sed recurrendum ad aequitatem, quam iacendit legislator. Unde Iurisperitus dicit *, Nulla ratio iuris aut aequitatis benignitas patitur, ut quae salubriter pro utilitate hominum introducuntur, ea nos duriore interpretatione contra ipsorum commòdum producamus ad severitatem. Et in talibus etiam legislator aliter iudicaret: & si considerasset, lege determinasset.

In dige-
sto v. seri
l. 1. tit. 3.
leg. 24.

339

Et per hoc patet responsio Ad tertium.

Sup. a. 2.
co. et inf.

ARTIC. VI.

Utrum iudicium per usurpationem reddatur peruersum?

9. 67. a. 1
Et 4 d. 17

Ad sextum sic proceditur. Videtur, quòd iudicium per usurpationem non reddatur peruersum. Iustitia enim est rectitudo quaedam in agendis. Sed nihil deperit veritati à quocumque dicatur, sed à quocumque.

9. 3. a. 3.
9. 4. et d.
48. q. 1.
art. 1. cor.

E 2 cura-

eumque est accipienda. Ergo etiam nihil deperit iustitiæ, à quocumque iustum determinetur, quod pertinet ad rationem iudicij.

¶ 2 Præterea, Peccata punire ad iudicium pertinet. Sed aliqui laudabiliter leguntur peccata punisse, qui tamen auctoritatem non habebant super illos quos puniebant: sicut Moyses occidendo Aegyptium, ut habetur Exod. 2. & Phinees filius Eleazari, Zambri filium Salumi, ut legitur Numer. 25. Et reputatum est ei ad iusticiam, ut dicitur in Psal. 105. Ergo usurpatio iudicij non pertinet ad iniusticiam.

¶ 3 Præterea, Potestas spiritualis distinguitur à temporali. Sed quandoque prælati, habentes spiritualem potestatem, intromittunt se de his quæ pertinent ad secularem potestatem. Ergo usurpatum iudicium non est illicitum.

¶ 4 Præterea, Sicut ad rectè iudicandum requiritur auctoritas: ita etiam & iusticia iudicantis & scientia, ut ex supra dictis patet*. Sed non dicitur iudicium esse iniustum, si aliquis iudicet, non habens habitum iusticiæ, vel non habens scientiam iuris. Ergo etiam neque iudicium usurpatum, quod fit per defectum auctoritatis, semper erit iniustum.

S E D contra est, quod dicitur Rom. 14. Tu quis es, qui iudicas alienum seruum?

RESPONDEO dicendum, quòd cum iudicium sit ferendum secundum leges scriptas, ut dictum est*; ille qui iudicium fert, legis dictum quodammodo interpretatur, applicando ipsum ad particulare negotium. Cum autem eiusdem auctoritatis sit legem interpretari, & legem condere, sicut lex condi non potest nisi publica auctoritate, ita nec iudicium ferri potest nisi publica auctoritate: quæ quidem se extendit ad eos, qui communitati subduntur. Et idèd sicut iniustum esset, ut aliquis constringeret alium ad legem seruandam, quæ non esset publica auctoritate

ritate sancita : ita etiam iniustum est , si quis compellat aliquem ferre iudicium , quod publica auctoritate non fertur .

Ad primum ergo dicendum , quòd pronuntiatio veritatis non importat compulsionem ad hoc , quòd suscipiatur : sed liberum est unicuique eam recipere , vel non recipere , prout vult . Sed iudicium importat quamdam compulsionem . Et idèd iniustum est , quòd aliquis iudicetur ab eo qui publicam auctoritatem non habet .

Ad secundum dicendum , quòd Moyses videtur Aegyptium occidisse , quasi ex inspiratione diuina auctoritatem adeptus : vt videtur per hoc quod dicitur Actuum 7. quòd percussio Aegyptio , estimabat Moyses intelligere fratres suos , quoniam Dominus per manum ipsius daret salutem Israel , Vel potest dici quòd Moyses occidit Aegyptium defendendo eum qui iniuriam patiebatur , cum moderamine inculpatæ tutelæ . Vnde Ambrosius dicit in libro de Offic. * quòd qui non repellit iniuriam à socio cum potest , tam est in vitio , quàm ille qui facit . Et inducit exemplum Moysi . Vel potest dici , sicut dicit Augustinus * in quæstionibus Exodi , quòd sicut terra , ante vtilia semina , herbarum inuicilium fertilitate laudatur : sic illud Moysi factum , vitiosum quidem fuit , sed magnæ fertilitatis signum gerebat , in quantum scilicet erat signum virtutis eius , qua populum liberaturus erat . De Phinees autem dicendum est , quòd ex inspiratione diuina , zelo Dei commotus , hoc fecit . Vel quia licet nondum esset summus Sacerdos , erat tamen filius summi Sacerdotis : & ad eum hoc iudicium pertinebat , sicut & ad alios iudices , quibus hoc erat præceptum .

Ad tertium dicendum , quòd potestas secularis subditur spirituali , sicut corpus animæ . Et idèd non est usurpatum iudicium , si spiritualis prelati se intromittat de temporalibus , quantum ad

*l. 1. c. 36.
in prins.
to. 1.
* l. 2. c. 2.
to. 4. et l.
22. c. 1. r. a
Faustū c.
70. to. 6.*

ea, in quibus subditur ei secularis potestas, vel quæ ei à seculari potestate relinquuntur.

Ad quartum dicendum, quòd habitus scientiæ & iustitiæ sunt perfectiones singularis personæ. Et ideo per eorum defectum non dicitur usurpatum iudicium: sicut per defectum publicæ auctoritatis, ex qua iudicium vim coactiuam habet.

QVÆST. LXI.

De diuisione iustitiæ in commutatiuam & distributiua, in quatuor articulos diuisa.

D E inde considerandum est de partibus iustitiæ. Et primò de partibus subiectiuis, quæ sunt species iustitiæ, scilicet distributiua & commutatiua. Secundo, de partibus quasi integralibus. Tertio, de partibus quasi potentialibus, scilicet de virtutibus adiunctis.

¶ Circa primum occurrit duplex consideratio. Prima, de ipsis iustitiæ partibus. Secunda, de vitijs oppositis. Et quia restitutio videtur esse actus commutatiuæ iustitiæ, Primò considerandum est de distinctione iustitiæ commutatiuæ & distributiuæ. Secundo de restitutione.

¶ Circa primum quærentur quatuor.

¶ Primo, vtrum sint duæ species iustitiæ, scilicet iustitiæ distributiua & commutatiua?

¶ Secundo, vtrum eodem modo in eis medium accipiatur?

¶ Tertio, vtrum sit earum vniformis, vel multiplex materia?

¶ Quarto, vtrum secundum aliquam earum specierum, iustum sit idem quod contrapassum.

340

1 q. 21. a.

1. co. 2. et

3. d. 33.

q. 3. a. 4.

q. 5. c.

4 d. 46.

q. 1. a. 1.

q. 1.

ARTIC. I.

Vtrum conuenienter ponantur duæ species iustitiæ, scilicet commutatiua & distributiua?

A D primum sic proceditur. Videtur, quòd inconuenienter ponantur duæ species iustitiæ, iustitiæ distributiua & commutatiua. Non enim potest esse iustitiæ species, quod multitudini nocet: cum